

Nr. 21, september 1999

Het bestuur nodigt hierbij de leden en donateurs uit tot het bijwonen van de

9e Algemene Ledenvergadering

op dinsdag 5 oktober 1999 aanvang 20.00 uur
in de pronkzaal van Museum Hofwijck, Westeinde 2.

De zaal is open om 19.30 uur. Zoals gebruikelijk zal ook deze ledenvergadering in twee gedeelten worden gesplitst. Het gedeelte vóór de pauze is gewijd aan de ledenvergadering.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening door de voorzitter
2. Vaststelling agenda
3. Mededelingen en ingekomen stukken
4. Verslag 8e Algemene Ledenvergadering van 15 april 1999
5. Verslag financiële controlecommissie
6. Instellen financiële controlecommissie 1999
7. Beleidsvoornemens en begroting 1999
8. Afscheid van de bestuursleden, M.J. Harms en G.T. Langerak
9. Verkiezing nieuw bestuurslid, de heer dr. R.M.W. van Gelooven
10. Rondvraag en sluiting

Het gedeelte na de pauze, ongeveer 21.00 uur, is ook toegankelijk voor een beperkt aantal introducés. De heer R.F. Wybrands, coördinator Kadastrale Atlas Zuid-Holland, zal een lezing houden over

"DE KADASTRALE ATLAS VAN VOORBURG"

Het bestuur zal u verwelkomen met een kopje koffie of thee, in de pauze is er een drankje. Einde van de bijeenkomst ca. 22.15 uur. Personen die onmogelijk op eigen gelegenheid naar het Museum kunnen komen, kunnen gebruik maken van de afhaaldienst. U dient zich dan tijdig te wenden tot mevr. K. van Tuil, tel: 386.76.86.

Namens het bestuur,
K. van Tuil, voorzitter
P.B. den Bakker, secretaris

Mevr. drs. K. van Tuil, voorz.
drs P.B. den Bakker, 1e secr.
G.Th. Langerak, penningw.
ing. W. Boek, 2e secr.
Mevr. I.E. van der Beesen, lid
M.J. Harms, lid

VAN HET BESTUUR

De voorbereidingen voor deze Nieuwsbrief werden al getroffen in augustus. Wegens vakantie van zowel de voorzitter als de secretaris daarom deze keer een bijdrage van uw penningmeester.

De excursies in het voorjaar en de zomer zijn weer een succes gebleken. Voor de thema's die de excursiecommissie had bedacht, bestond veel animo, gezien het grote aantal leden dat zich had opgegeven.

Op 18 mei werden 23 leden rondgeleid in het Koninklijk Huisarchief, dat normaal niet toegankelijk is. Ze kregen een indruk van de aldaar bewaarde koninklijke collecties, bestaande uit archiefstukken, vele boeken, museale voorwerpen en fotomateriaal.

Een maand later leidde onze grote excursie eerst naar Hoek van Holland, waar het fort uit 1889, met daarin het Nederlands Kustverdedigingsmuseum, uitgebreid werd bezichtigd. In Schiedam werd geluncht, waarna een kort bezoek aan de Grote Kerk werd gebracht. Een uitgebreide rondleiding volgde in museummolen "De Nieuwe Palmboom" en tenslotte in het Nederlands Gedistilleerd Museum, die werd afgesloten met een proeverij van het gerstenat. Aan het eind van de dag waren we moe, maar we hadden wel wat gezien! Een uitgebreid verslag van deze excursie vindt u verder in deze Nieuwsbrief.

Ons redactielid Paul van Velsen heeft afscheid genomen wegens verhuizing naar Sittard. Wij bedanken hem voor zijn vele tijd die hij in de totstandkoming van ons periodiek Historisch Voorburg heeft gestoken.

Op 5 oktober a.s. treden twee bestuursleden statutair af, Martin Harms als bestuurslid en ondergetekende als penningmeester. Beiden zijn we vanaf de oprichting van de vereniging 6 jaar als bestuurslid actief geweest. Het penningmeesterschap is met Jan Kok in goede handen. Voor de functie van bestuurslid zijn inmiddels enkele leden benaderd. Zeker is dat de heer dr. R.M.W. van Gelooven zich kandidaat heeft gesteld.

Tenslotte kan ik u met plezier aankondigen dat Nel Kars, die verleden jaar in De Tobbe te zien was met haar voorstelling over Koningin Anna Paulowna, op **zaterdag 27 november a.s.** speciaal voor onze vereniging een voor-première zal geven van haar voorstelling over Prinses Marianne. Noteert u deze datum alvast! Nader nieuws volgt eind oktober.

Gerard Langerak, penningmeester

BRONNENSCHRIFT

In de loop der jaren is er veel historisch onderzoek in Voorburg verricht. Dit gebeurde dikwijls ter voorbereiding van exposities of voor het schrijven van artikelen in ons tijdschrift Historisch Voorburg. Veel materiaal blijft echter op de "plank" liggen omdat het minder geschikt is om als verhaal te publiceren. Deze gegevens uit allerlei archiefbronnen zijn toch wel interessant genoeg om op kleine schaal te publiceren. Daarvoor hebben we de serie Bronnenschrift in het leven geroepen. Het eerste deel van Bronnenschrift over de buitenplaats Hofwijck verscheen enkele jaren geleden naar aanleiding van de 400ste geboortedag van Constantijn Huygens.

Het tweede deel is onlangs gereed gekomen en heeft de titel "Bedrijfsvergunningen 1763-1806" meegekregen. In het Voorburgse archief wordt een boek bewaard met vergunningen die verschillende ambachtslieden nodig hadden om hun bedrijf in ons dorp te mogen uitoefenen. De juiste afdracht van belastingen en accijnzen zal wel de reden geweest zijn om deze vergunningen, die soms tijdelijk waren, op te schrijven. Er zijn in genoemde periode weinig andere bronnen beschikbaar die het beroep van iemand vermelden. Daarom is deze uitgave (met veel persoonsnamen, topografische namen en ouderwetse ambachten en beroepen) uniek.

Bronnenschrift kost fl. 10,- per deel en tot nu toe is verschenen:

deel 1: Hofwijck, deel 2: Bedrijfsvergunningen 1763-1806.

BLAUWE BONEN MET EEN NEUT

Op zaterdag 19 juni 1999 stonden 43 mensen bij station Voorburg op de bus te wachten. Onze jaarlijkse dagexcursie ging van start met een rit naar het Fort in Hoek van Holland. Na een koffiepauze volgden we de vrijwilligers, die met enthousiasme tekst en uitleg gaven, door de smalle gangen van dit onderdeel van onze kustverdediging. Diverse tableaux gaven een boeiende voorstelling van situaties tijdens de Tweede Wereldoorlog. Met geluid werd alles nog realistischer; de kogels vlogen om je oren.

Daarna reden we voor de lunch naar Schiedam. Tijdens de wandeling door deze jeneverstad brachten we een bezoek aan de Grote Kerk met het fraaie goudleer-behang in de consistoriekamer. In museummolen "De Nieuwe Palmboom" werden we gewezen op de unieke hoogte van de Schiedamse stellingmolens. Op de gaanderij, hoog boven de stad, kregen we een demonstratie van het spannen van de zeilen op de wieken. Via branderswoninkjes, het zakkendragershuisje en de korenbeurs liepen we naar het Nederlands Gedistilleerd Museum. Hier werd het gehele proces van graankorrel tot jenever getoond. Tenslotte werd het eindproduct gekeurd. Moe maar voldaan lieten de ons terug rijden naar Voorburg.

Joop de Beer

FAMILIE-ARCHIEF VAN SANTEN

Tijdens de jaarvergadering is reeds melding gemaakt van de schenking van het Familie-archief Van Santen aan onze vereniging. Inmiddels heeft onze Werkgroep Archiefonderzoek de archiefstukken bestudeerd en er een beschrijving van gemaakt. Hierbij bleek dat de familie lange tijd op de boerderij Essesteijn heeft gewoond. Ook is een complete beschrijving van de inventaris van logement De Gouden Leeuw in het archief teruggevonden. Deze beschrijvingen worden momenteel omgewerkt tot een archiefinventaris. Tijdens Open Monumentendag hebben we de belangrijkste onderdelen van het Familie-archief Van Santen in een vitrine laten zien.

Joop de Beer

VERSLAG VAN DE 8e ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 15 APRIL 1999

Aanwezig 25 leden.

Afwezig met kennisgeving de heer P.M. Derks, mr.dr. J.W. Eggink, mev. M. van Gessel-de Roo, de heer dr. A.E. Jacobs, mev. A.G. Ravestijn, de heer C.J. Sieddering en mev. drs I.E. Verbeek-Kremer.

1. Opening door de voorzitter om 20.05 uur
2. Vaststelling agenda: geen veranderingen
3. Mededelingen en ingekomen stukken
De secretaris deelt mede, dat mevrouw Boekhout- van Santen, Noordeinde 75, 2445 XC Aarlanderveen aan de Historische Vereniging Voorburg het archief van de familie van Santen geschonken heeft. Dit archief wordt bewaard in het Oud-Archief van de gemeente Voorburg, maar blijft eigendom van de HVV.
Te zijner tijd zullen de stukken bewerkt worden.

Hoewel reeds vermeld in de nieuwsbrief vestigt de secretaris nogmaals de aandacht op de twee vacatures, die in het bestuur in het najaar ontstaan. Enthousiaste leden worden verzocht zich aan te melden. Voor de excursie naar Hoek van Holland en Schiedam op 19 juni zijn tot nu toe 33 aanmeldingen binnengekomen. Voor de rondleiding in het Koninklijk Huisarchief op 18 mei zijn meer aanmeldingen binnengekomen dan geplaatst kunnen worden. Alleen leden doen mee aan de loting.

Tijdens de voorintekening op de kadastrale atlas zijn reeds 33 exemplaren besteld. Maar de uiteindelijke beslissing om het project af te ronden kan pas genomen worden, indien de benodigde subsidie beschikbaar is.

Het doveninstituut EFFATHA verdwijnt uit Voorburg. Het bestuur wil de grond verkopen aan een projectmakelaar. Het plan bestaat om ter plekke 150 woningen te bouwen, alsook een ondergrondse garage. De ROB wil de grond

onaangetast houden. Geopperd is om een joint venture te formeren tussen Mooi Voorburg, de Archeologische Vereniging Voorburg en de Historische Vereniging Voorburg om de situatie nader te bekijken.

In de nabije toekomst zal aandacht besteed moeten worden aan de status van de Algemene Begraafplaats. De Wijkvereniging Oud Voorburg heeft het plan om een stichting of vereniging van vrienden van de Algemene Begraafplaats op te richten.

Op 20 april a.s. belegt de Voorburgse Kunst Stichting een vergadering met de participanten.

De tweede druk van de handelseditie van de uitgave van de HVV 'Marianne, een Oranjeprinses, trouw tot in de dood' is uitverkocht. Ongeveer 2400 boekjes hebben hun weg gevonden naar leden en andere belangstellenden.

4. Verslag 7e Algemene Ledenvergadering van 1 oktober 1998

De heer G.P. Bachman informeert naar de gang van zaken betreffende Effatha. De voorzitter is van mening dat op dit moment ons niets te doen staat. Wij zoeken naar de juiste wegen om onze inbreng zo effectief mogelijk te maken. Mevr. A. Oostdijk meldt dat de Archeologische Vereniging in nauw contact staat met de ROB. Het terrein is een rijksmonument. Er is geen sprake van, dat de eerste twee jaar beslissingen genomen worden. Wij blijven alert. Vervolgens wordt met dank aan de secretaris het verslag goedgekeurd.

5 Jaarverslag 1998

De heer J. van der Stelt merkt op dat op blz 4 onder punt 6 'Werkgroepen' de commissie externe belangen niet vermeld staat. Voorts vraagt hij op blz 5 onder punt 7 'Het eerste lustrumjaar' toe te voegen 'netto' recette en onder punt 8 'Het verenigingstijdschrift' 6e regel van onderen toe te voegen 'eveneens met een omvang van 1000 exemplaren'. Hij vraagt om op blz 5 onder punt 10 'Ledenactiviteiten' de zinsnede 'Zij hebben zich op voortreffelijke wijze van hun taken gekwetend te laten vervallen. De intentie is juist maar deze zin hier doet eventueel tekort aan de andere vrijwilligers.

Mevr. M. Reinders vraagt om op blz 4 onder punt 7 'Het eerste lustrumjaar' op de laatste regel toe te voegen na 'Prinses Mariannefonds' 'ten behoeve van de inrichting van de Mariannekamer'.

Mevr. K. van Tuil merkt op dat het eerste nummer van Het Bronnenschrift op Open Monumentendag van 1997 werd gepresenteerd. Naar aanleiding van het hoofdstuk schenkingen (blz 12 punt 12) merkt de heer H. Mast op, dat hij in het bezit is van oude foto's van het gemaal aan de Van Woudekade. Hij is genegen deze aan de HVV te schenken.

Mevr. Th. Pilaar vraagt of de grafiek van de ledengroei de 'netto ledengroei' aangeeft. De heer W. Beek antwoordt dat de balken het aantal leden in dat betreffende jaar aangeven. 6 Verslag financiële controle-commissie Naar aanleiding van de financiële jaarstukken 1998 komt een stevige discussie op gang, waaraan deelnemen de heren Van der Leer, Langerak, Van der Stelt en Mast. Uiteindelijk wordt geconcludeerd dat de getallen te optimistisch staan gegroepeerd. De heer G. Duijvestein merkt op dat hij overtuigd is dat er nauwgezet en precies gewerkt is. De vergadering stemt hiermee in.

Er komt een voorstel dat de penningmeester en de kascontrolecommissie bij elkaar komen teneinde een juiste presentatie van de getallen op te stellen.

Gezien deze gang van zaken acht de heer J. Kok het niet juist om de penningmeester en de kascontrolecommissie, bestaande uit mevr. H.A.J. Beek-Wirlds en de heren dr. R. van Gelooven en ir. H. Mast op dit moment te dechargeren, zodat dit agendapunt verschoven wordt naar de Algemene Ledenvergadering in het najaar.

7. Instellen financiële controle-commissie 1999

De instelling van een nieuwe commissie wordt verschoven naar de Algemene Ledenvergadering in het najaar.

8. Beleidsvoornemens 1999

Zoals bekend ligt het in de bedoeling om in de komende vijf jaar de geschiedenis van Voorburg in de twintigste eeuw in kaart te brengen. Advies werd gevraagd aan de heer drs J.A. Brugman, consulent geschiedbeoefening van de Vereniging Cultureel Erfgoed Zuid-Holland.

De 'Stichting Kadastrale Atlas Zuid-Holland' werd in 1990 opgericht. Deze stichting stel zich ten doel het doen vervaardigen en uitgeven van 'Kadastrale Atlassen 1832' van alle gemeenten in Zuid-Holland naar de toestand bij de aanvang van het kadaster in 1832. Er zijn reeds meerdere delen uitgegeven.

De coördinator is de heer R. F. Wybrands.

Onze vereniging wil in principe meewerken aan de totstandkoming van de atlas Voorburg.

Op 19 juni staat een excursie naar Schiedam en Hoek van Holland op het programma. Wij gaan bezoeken het Fort aan den Hoek van Holland (het Nederlands Kustverdedigingsmuseum), een jeneverstokerij en een museummolen in Schiedam. Ook is een stadswandeling gepland.

Op 18 mei staat een rondleiding in het Koninklijk Huisarchief op het programma.

9. Begroting 1999

De huidige begroting laat volgens de heer J. van der Stelt te lage inkomsten zien en mogelijk te lage uitgaven in de post "uitbrengen twee periodieken, een themanummer en nieuwsbrieven".

De heer C. van der Leer oppert, dat de contributie mogelijk iets verhoogd moet worden. Deze discussie wordt verschoven naar de Algemene Ledenvergadering in het najaar. De begroting wordt ondanks deze opmerkingen vervolgens goedgekeurd.

10. Verkiezing nieuw bestuurslid, de heer J.L.Kok

De voorzitter stelt aan de vergadering voor ons kandidaat-bestuurslid de heer J.L.Kok, van beroep accountant. Het is de bedoeling, dat de heer Kok onze huidige penningmeester de heer G.Langerak, die in het najaar het bestuur gaat verlaten, opvolgt. De heer Kok wordt met luid applaus door de vergadering begroet.

11. Rondvraag

De heer G.Bachman vraagt welke onderwerpen in het komend boekwerk ' Voorburg in de twintigste eeuw' behandeld zullen worden. De voorzitter hoopt in de komende najaarsledenvergadering een plan te kunnen presenteren. De heer G.Duijvestein heeft de grootste verzameling grafiek van Voorburg . Hij wil deze verzameling onderbrengen in een stichting en vraagt of iemand een voorbeeld heeft.

Mevr.M. Reinders geeft aan in het bezit te zijn van zo'n voorbeeld. Zij is van mening dat in het boekwerk van de 20e eeuw het onderwerp over het onderwijs een lagere prioriteit verdient. Dit onderdeel wordt door de overheid geregeld. Wij moeten ons meer richten op specifiek Voorburgse zaken.

De heer G. Bachman informeert naar de huidige stand van zaken bij de Voorburgse

Kunst Stichting. De secretaris antwoordt dat op 20 april a.s. door de VKS een vergadering met de participanten bijeen geroepen is teneinde te beslissen of de VKS zijn werkzaamheden moet voortzetten.

Het gaat dan om drie punten: 1. uitreiken van de chapeau, 2. de cultuurmarkt en 3. de evenementenkalender.

Het bestuur van de HVV heeft in haar laatste vergadering besloten om uit de VKS te treden. Wij menen geen raakvlakken met de stichting te hebben. Na eventuele opheffing van de VKS zal de vrijkomende subsidiestroom niet in de algemene middelen verdwijnen.

Uit de vergadering komen geen opmerkingen, die de visie van het bestuur bestrijden.

De heer J. van der Stelt benadrukt dat het bestuur zich moet inspannen om de achterstand in de verschijning van het derde deel van Historisch Voorburg 1998 te bespoedigen en een plan moet opstellen om een inhaalprocedure te bewerkstelligen, zodat in 1999 nog het juiste aantal uitgaven kan verschijnen.

Mevr. Trapman vertelt dat door de hoge werkdruk, die ontstaan is door de uitgifte van het Mariannenummer een achterstand is opgelopen. De voorzitter sluit om 21.05 uur het eerste deel van de bijeenkomst en nodigt de leden uit de videoimpressie van de opening van de Mariannetentoonstelling in de Oude Kerk in oktober 1998, gemaakt door de heer M. Harms, te vertonen.

Vervolgens leidt de voorzitter onze spreker in. Drs J.A.Brugman, consulent geschiedbeoefening van de Vereniging Cultureel Erfgoed in Zuid-Holland, zal spreken over onderzoeken en beschrijven van de plaatselijke geschiedenis. De spreker wil in kort bestek modellen aangeven voor het schrijven van geschiedenis.

Het is gebleken dat de laatste tijd de dorpsgeschiedenis populair is geworden.

Hij laat een prachtig boekwerk over de geschiedenis van Rijswijk zien, een boek geschreven door wetenschappers en in twee jaar voltooid. Het boek betreft de periode van de Romeinen tot de 20e eeuw. Het ziet er schitterend uit.

Maar je kunt ook uitgaan van amateurs, leden van de HVV. Er zitten vast amateurhistorici bij. Wacht dus niet op de wetenschappers, maar ga zelf aan de slag. Je kunt als amateurs ook professionele hulp van buiten aantrekken. Het boek over Rijswijk is door meerdere historici geschreven. De Historische Vereniging Westelijk

Voorne heeft het boekwerkje: Land achter de zee, ons leven en werken doen verschijnen. Echter dit boekje is voor 95% door vrijwilligers geschreven en met behulp van archiefonderzoek en interviews tot stand gekomen.

Als eerste adviseert hij om de commissie beperkingen op te leggen. Het mag geen 'oeverloos' project worden. Het project moet immers binnen een aantal jaren voltooid zijn. Bovendien moet het overzichtelijk blijven. Voorburg beperkt zich al tot de 20e eeuw. De volgende onderwerpen behoren tot de mogelijkheden:

Ruimtelijke ontwikkeling

Bevolkingsontwikkeling

De immigratie en emigratie nagaan: Voorburg is gegroeid door immigratie

Uit de vergadering wordt opgemerkt, dat in Voorburg evenveel allochtonen als autochtonen zijn.

Middelen van bestaan:

18e eeuw: agrarisch karakter

19e eeuw: nijverheidsgroepen,

schippers, dienstpersoneel

Politiek bestuur

vroedschappen, gemeentebesturen;

wie zaten daarin en wie waren die mensen.

Kerkelijk leven: verhouding katholiek-protestant

Schoolstrijd

Armenzorg

Sociaal leven: hoe waren de sociale structuren

Klasse en standen: is dat veranderd ?

Cultuur en recreatie: Voorburg heeft een redelijk cultureel leven

Verenigingsleven

Onderwijs: maar dat is ook landelijk bepaald

De verhalen achter de gebouwen

interview met oudere mensen uit de stad

De notulen van de gemeente Voorburg nagaan

Onderwerpen diepgaand of oppervlakkig behandelen

Typisch voor Voorburg:

Voorburg is gebouwd op een strandwal, later is ook op agrarisch gebied gebouwd
Groenstrook tussen "Vreugd en Rust" en "Huis ten Bosch"

Uitbreiding van de stad met de verkeersstructuren: Utrechtse baan, Prins Bernhardlaan.

Destijds heeft Voorburg geëist, dat alle treinen in Voorburg stoppen. Voorburg is vroeger een forensendorp geweest.

De Herenstraat is veranderd in een winkelstraat. Molen De Vlieger uit 1621 is in 1989 verplaatst. Ruimtelijke ontwikkeling in kaart brengen
Er zijn gebouwen neergezet, maar ook weer afgebroken.

Wat NIET in Voorburg is doorgegaan:

Annexatie; wat zijn de frustraties en de gevolgen.

Naar sport is nooit onderzoek gedaan

Nagaan wat in de Kroniek van Voorburg is beschreven. Er kan ook een aanvulling op komen.

Hoe organiseer je nu zo'n aanpak.

Wie willen er meedoen. Het prettigst is om een trekker te hebben.

Werkgroepen vormen met iemand die als coördinator optreedt.

Iemand moet structuren aan de onderwerpen geven. Misschien kan een vakgroep in een universiteitsstad een aanzet geven, maar verwacht niet te veel van studenten.

Doe een oproep in Hollands Historisch Magazine.

PROBEER EEN VOORSTEL TE MAKEN EN Blijf PRAKTISCH EN BEPERKT.

De voorzitter dankt de heer Brugman voor zijn interessante uiteenzetting. Wij kunnen zijn raamwerk goed gebruiken. Als dank overhandigt de voorzitter de spreker het boekje 'Marianne, een Oranjeprinses, trouw tot in de dood'.

Na afloop is er in de keuken onder het genot van een hapje en een drankje nog een gezellig samenzijn.

P.B. den Bakker

NIEUWE LEDEN

HARDERWIJK

Dhr. P. Zwaan

VOORBURG

Mevr. P.D. van der Haer-Rueb

Dhr. mr. S. van Haersma Buma

Dhr. Drs. Th. A. Nijenhuis

Mevr. N.B. Slot

Mevr. E.H.E. Doornbos